

Preek van ds. P. Prins, De Bron, 11 augustus 2024
Lezingen: Genesis 8: 6-22 en Hebreeën 11:7

Opmerkelijk is dat de allereerste vogel die in de Bijbel genoemd wordt, een raaf is. De raaf is ook de eerste vogel die Noach uitkiest om de ark te verlaten en om de verwoeste aarde te verkennen en er rapport over uit te brengen. De raaf is de eerste vogel die de verdrinkende aarde met eigen ogen aanschouwt.

Maar van zijn missie komt niet veel terecht. We horen alleen dat hij heen en weer blijft vliegen totdat de aarde droog is. Noach wordt niet veel wijzer van hem. Daarna vernemen we niks meer van die hele raaf en verdwijnt hij achter de horizon. In een oude vertaling staat: "heengaande, keerde hij niet terug".

Kennelijk voelt die raaf zich thuis op de onherbergzame aarde na de ramp. Beter dan in de veilige ark bij Noach en de andere dieren. De raaf staat dan ook symbool voor de chaos. Voor het donkere, de watervloed. In de bijbel is het een onrein dier. In zijn eentje fladdert hij in zijn eentje over de ondergelopen wereld. Vanwege de eenzaamheid is hij het attribuut geworden van kluizenaars en heremieten.

Als het een dier is met zo'n ongunstige reputatie, waarom mag hij dan toch verder leven, vroegen de Joodse rabbijnen zich af? En ze antwoorden: omdat hij later nog een belangrijke taak te volbrengen heeft. Namelijk om de hongerende profeet Elia in de woestijn van eten te voorzien.

Ach, overigens had God toch ook wel een zwak voor deze vogel. Als de jonge raven roepen, geeft God hen voedsel, zo lezen we en zingen we in Psalm 147.

Nee, niet de raaf, verschaft Noach duidelijkheid. Dat doet de duif. Wordt de raaf maar één keer genoemd in het hele verhaal. De duif treedt drie keer op.

De eerste keer stuurt Noach haar weg om net als de raaf op te onderzoeken of het water al vergenoeg gedaald was. Maar de duif kon nergens een plekje te vinden om te rusten. Overal was nog water. Zij kon nergens aarden. En dus vloog de duif terug naar de ark.

De tweede keer, zeven dagen later, voert de duif dezelfde opdracht uit en zie ze keert terug met een jong olijfblad in haar snavel. Daarmee maakt zij duidelijk dat de grote vloed voorbij is. De strijd op leven en dood gaat ten einde. En derde keer, weer na een week, vliegt de duif opnieuw uit en ze keert niet terug.

Dat is het teken dat de aarde weer begaanbaar is voor Noach en de zijnen en de dieren

Twee vogels die het verschil maken. De raaf en de duif.
De raaf is zwart als de nacht. De duif zilverwit
De raaf als de bode van de dood. De duif als aanzegster van het nieuwe leven.
De raaf is mannelijk in het Hebreeuws, de duif vrouwelijk.
De raaf is eigenwijs en gaat zijn eigen gang.
De duif is gericht op samenwerking en voortgang.

Een zekere Didymus de blinde, hij leefde in de 4^e eeuw na Christus vergeleek de raven met christenen die van God wegelopen waren omdat ze te zwak zijn en niet tegen de verzoeken waren opgewassen.
Terwijl deze Didymus de zuivere, reine duiven vereenzelvigd met gelovigen die altijd terugkeren naar Christus omdat ze alles van Christus verwachten,

De duif zorgt er voor dat Noach verder komt en hij plannen kan maken voor na de ramp.

De duif wordt gezien als boodschapper van God.
Als het dier van het nieuwe leven, dat op zoek gaat naar ruimte.
De duif die het teken is dat alles langzamerhand weer op gang komt.

Buiten vliegen de vogels, maar wat gebeurt er ondertussen met Noach in de ark?
Vreemd genoeg komen we daar niet goed achter.

We horen dat Noach geen enkele keer aan het woord komt.
Hij doet wel van alles.
Hij trekt een venster open.
Hij laat de vogels los.
Hij haalt de duif weer binnen.
Hij opent het dak
Hij kijkt om zich heen
Als de aarde droog is komen te vallen, gaan hij en zijn gezin naar buiten.
En alle dieren die in de ark waren, brengt hij naar buiten.
Hij bouwt een altaar.
Hij brengt offers aan God.

Noach is een echte doener.
Rustig. In zijn eigen tempo. Zonder paniek
Maar verder zegt hij geen woord.
Alleen God horen we spreken.
God spreekt. Noach luistert en handelt.

Toch handelt Noach niet zomaar in het blinde weg.
Hij handelt door gehoor te geven aan Gods stem.
Het is met vertrouwen en verwachtingen dat hij de ark binnen is gestapt.
En is het met vertrouwen en verwachtingen dat hij ook de ark verlaat.
Terwijl daar een volledig verwoeste wereld op hem wacht.
Waarop nog heel wat te doen is.
Noach is geroepen om de chaos om te buigen tot leefbaarheid

Het is zijn taak om de wereld weer een bewoonbare leefruimte te maken.

Dat zal ook de reden zijn dat de Hebreeën brief Noach een rechtvaardige noemt. Een rechtvaardige in de Bijbel is iemand die zich aan zijn woord houdt. Noach is een betrouwbare bondgenoot. Voor God en voor de mensen. Noach is dan ook iemand met wie je in zee kunt gaan. En dat doet God ook. Letterlijk en figuurlijk. Zoals ook omgekeerd ook Noach met God in zee gaat. Noach vertrouwt blind op God en heeft alle verwachtingen van Hem. Een rechtschapene leeft en handelt vanuit het geloof. Wat er ook gebeurt, wat anderen ook over me zeggen, hier ligt mijn weg. Dit is mijn opdracht. Zo heb ik mens te zijn. Noach is een mens van verwachting en hoop. Daarom bouwt hij een schip. Daarom laat hij zich 40 dagen opsluiten. Daarom zet hij voet op een vernietigde aardbodem. Daarom durft hij opnieuw te beginnen.

Hoop is iets vreemds. Je hoopt dat het morgen beter wordt. Maar er bestaat geen logica om te denken dat het morgen beter zal zijn dan vandaag. Hoop is dan ook gebaseerd op vertrouwen. Het Jodendom zegt de Engelse rabbijn Jonathan Sacks, die prachtige boeken geschreven, heeft is de religie van de hoop. Hij schijft: "Er zijn zoveel mislukkingen opgetekend in de Bijbel, Adam, Kain, de grote vloed, Egypte, Babylonische ballingschap en toch geeft God niet op. En dat na alle catastrofes uit het verleden, ja zelfs na de holocaust, Joden niet tot wanhoop zijn vervallen. Ja hoop geeft spirit. Hoop geeft energie.

Ook in ons christelijk geloof staan hoop en verwachting rechtovereind. Jezus werd bedreigd, aangevallen, beschimpt, gekruisigd, gedood en toch ging God met hem verder. Door dood en duisternis heen naar opstanding en nieuw leven. Als God er zelf niet in had geloofd, dan was dat het einde van het verhaal. Dan zou Jezus nooit zijn opgestaan tot nieuw leven. Hoop geeft spirit. Hoop geeft energie.

Hoe zit dat nu met u en mij?
En met ons geloof?
Wat houdt ons gaande?
Persoonlijk en kerkelijk? Wat zijn onze drijfveren?
Waar hopen wij op?
Wat zijn onze verwachtingen?
Wat geeft ons spirit?

Ja, stel die vragen maar eens aan jezelf. En aan elkaar. Straks na de zomer starten we ontmoetingsbijeenkomsten en gesprekken. Wat mij betreft komen ook dit soort vragen in alle openheid en veiligheid aan de orde.

Wie hoopt, die doet zijn best.
Wie hoopt, laat het er niet bij zitten.
Kijk naar Noach.
Hij komt in actie nadat hij voet op aarde heeft gezet.
En het eerste wat hij doet is een altaar bouwen en God dankoffers brengen.
Dank dat hij verder mag gaan. Dank dat de hoop niet vervlogen is.
En hoop is ook het vertrouwen dat wij met elkaar de wereld een stukje beter kunnen maken. Het vertrouwen en de hoop dat er - om maar een voorbeeld te geven- ooit vrede komt in het Midden-Oosten.

In het Bijbelverhaal over Noach speelt de duif een belangrijke rol.
De vogel, die misschien niet zo mooi kan zingen als een nachtegaal, vertegenwoordigt de hoop.
De duif is het die het eerste levensteken persoonlijk aan Noach overhandigt: een olijfbladje.

In het christelijk geloof heeft de duif een prominente plaats gekregen.
Immers de duif wordt in verband gebracht met de Heilige Geest.
De Geest van God die staat voor nieuwheid en vernieuwing.
Voor kracht en creativiteit. Voor het licht en het levendige.
De Geest die als een duif op Jezus neerdaalde op Jezus toen hij de doop ontving.

Het is de geest die hoop geeft op een duurzame vrede.
Omdat zij de zachte krachten vertegenwoordigt.
Geen wapens. Maar woorden.
Geen vuisten, maar verzoening.
Geen haat, maar heelheid
Geen dood, maar leven.
De geest die vreugde brengt en schenkt.
Het is de geest die hoop geeft en zorgt voor sprit.
Amen.